

מרכז בני-עיר שדלץ והסביבה
בישראל

שעדלעצער-לאנדסלייט צענטער
און אומגעגנד אין ישראל

תל-אביב, רח' דינגוף 158 - ת.ד. 257

עלון-ביו לעטין

אלול תשמ"ה
אוגוסט 1985

דער קבר און די מצבה פאר קהילת שעדלץ והסביבה אויפן בית-העולם אין חולון.

הקבר והמצבה לזכר קהילת שדלץ והסביבה בית-העלמין בחולון

איבערבליק און באריכט

עס זענען שוין פאריבער בערך פיר יאָר זינט ס'איז דערשינען אונדזער לעצטער ביולעטין; יעצט באַנייען מיר דאָס ערשיינען פון אַ נייעם ביולעטין. מיר דאַרפן און מוזן פאַרטזעצן אונדזער טעטיקייט פון די שעדלעכער לאַנדסלייט אין ישראל און אין די תפוצות, כדי צו פאַראייביקן אונדזער טיפן געפיל צום אנדענק פון די זעקס מיליאָנען יידן, די אומגעקומענע, אויסגעהארגעטע און פאַרברענטע אין גרויסן אומגליק פון דער שואה, צווישן זיי די פינף-און-צוואַנציג טויזנט שעדלעכער און איר סביבה קדושים.

אונדזער שארית-הפליטה צעהלט בערך דריי טויזנט נפשות: אַ העלפט פון זיי אין ישראל, און די אַנדערע צושפרייט איבער דער גאַרער וועלט: אין פראַנקרייך און אין בעלגיע, אין אַמעריקע און קאַנאַדע, אין אַרגענטינע און בראַזיל און אין קאַסטאַריקאַ, אין מעקסיקע און אויסטראַליע און אין אַנדערע לענדער. מיר טוען אַלעס מעגליך צו פאַרשטאַרקן דעם קאַנטאַקט מיט אונדזערע לאַנדסמאַנשאַפטן אין אויס-לאַנד, באַזונדערס אין גייראַרק און אין פאַריו. די מצבה וואָס מיר האָבן אויפגעשטעלט אין דעם בית-עולם פון חולון, וועט בלייבן אַלץ הייליקער אנדענק, ווי מיר גלויבן — ביזן סוף פון די דורות — אַ זכרון צו די הייליקע נשמות פון אונדזערע משפחות, עלטערן, שוועסטער און ברידער.

ס'איז אמת, אַז מיר האָבן נישט מצליח געווען — פונקט ווי ס'האָבן אויך נישט באַוווּן אַנדערע געזעלשאַפטליכע אַרגאַניזאַציעס — צו איבערגעבן אונדזערע געפילן און סענ-טימענטן צו די יינגערע דורות, אין ישראל ווי אין די תפוצות. לעצטענס ווייזט די ישראלדיקע יוגנט און די יידישע בכלל אַ טיפערן אינטערעס אין דער שואה, און אפשר וועלן מיר אויך קענען ווי ס'איז דאָס פאַריכטן.

מיר האָבן אַ גמילות-חסד קאַסע, צו העלפן מענטשן וואָס נויטיקן זיך אין הילף, די קאַסע איז פאַרבונדן מיט דער התאחדות עולי פולין (די פאַראייניקטע אַרגאַניזאַציע פון פוילישן יידנטום אין ישראל). מיר טיילן אויך אויס סטיפענדיעס פאַר תלמידים-סטודענטן — קינדער פון יוצאי שעדלעך, און אויך אַנדערע. דאָס ווערט געשפענדעט כדי צו ערמעגלעכן די קינדער פאַרטזעצן זייער לערנען און ענדיקן מיט הצלחה. צוויי מאָל אין יאָר — ערב ראש-השנה און ערב פסח — שיקן מיר באַזונדערע טשעקן צו העלפן נויטיקע און אויך ספעציעל שפענדונג צו דער ישיבה אויפן נאָמען פון שעדלעכער קדושים אין בני-ברק.

אין יום-הזכרון פונעם חורבן פון די שעדלעכער קהילה און אומגעגנט — י"א אלול (דאָס יאָר דעם 28טן אויגוסט) וועט פאַרקומען די יערלעכע אזכרה, ווי מיר זענען זיך נוהג יעדן יאָר. דאָס איז דער יאַרצייט פון דער פאַרניכטונג פון אונדזערע שטאַטלייט דורך די פאַרשאַלטענע נאַציס ימ"ש און מערדערלעכע מיטהעלפער.

ס'איז אויך דאָ אַ געוויסער פלאַן, אַרויסצוגעבן מיט דער צייט דעם צווייטן טייל פון אונדזער יזכור-בוך, דערשינען אין יאָר 1956 אין 3000 עקזעמפלאַרן. דאָס בוך איז צו געפינען אין כמעט אַלע שעדלעכער היימען אויף דער גאַנצער וועלט, ווי אויך אין פאַרשידענע ביבליאָטעקן, אַרכיוון, שולן א.א.וו..

סקירה ודין-וחשבון

חלפו כארבע שנים מאז הופעת העלון הקודם; יש מקום להצטער, כי רק עכשיו אנו מחדשים את הופעתו. פעולתנו ותהיה צנועה ככל שתהיה, חשובה ומועילה, וחובה עלינו לא רק להמשיך בה אלא גם להביאה מפעם לפעם לידיעת חברינו.

ארגון יוצאי שדלך והסביבה כולל בתוכו את שרידי בני עירנו וסביבתה, החיים בארץ והמפורזים במרכזי תפוצות ברחבי-העולם: בצרפת ובבלגיה, בארה"ב ובקנדה, בארגנטינה ובברזיל, בקוסטה-ריקה, במקסיקו, באוסטרליה ועוד. כולנו מאוחדים ברגש העמוק והקדוש לנצור את זכר ששת המיליונים, שנרצחו, הושמדו ונשרפו בשואה האיומה — בתוכם כעשרים וחמישה אלף יהודי שדלך והסביבה. מצבת-הזכרון שהקימונו בבית-העלמין בחולון (שתצלמו מובא בשער העלון) היא גל-עד המסמל לנו, ולבאים אחרינו, ויזכיר לעם בישראל ולמבקרים מהתפוצות, את קהילת שדלך המפוארת והתוססת, שנכרתה בידי מרצחים — גברים ונשים, זקנים, נוער וטף, הי"ד — בידי מרצחים זידוניים ימ"ש.

אמנם, לא כל מה שתיכננו הצלחנו להוציא אל-הפועל — והמשימה הקשה ביותר — להעביר את הרגשת-הצער-השכול, המלווה אותנו כל חיינו ואנו נושאים אותה בקרבנו ביגון — לדור הבא אחרינו, לא בארץ ולא בתפוצות. אכן, גם זה אחד מאותות-הזמן, ואין אנו היחידים. לאחרונה ניכרת נטייה כוללת בקרב הנוער להעמיק-להכיר כל שהתרחש במשך השואה הנוראה באירופה, ובייחוד בפולין, וההשפעה המאוחרת על דרך חיייהם ומחשבתם. מכאן, אולי, הדרך לתיקון ואף אנו, כחלק מהכלל, נמצא את הדרך אליו.

שרידי יוצאי שדלך והסביבה מונים כעת קרוב לשלושת אלפים נפש, מהם כמחציתם בארץ והמחצית בתפוצות. אנו מתמידים בשמירת הקשר עם הארגונים שלנו בחו"ל, בייחוד עם אלה שבני-יורק ובפאריס. אנו מקיימים קופת גמילות-חסדים — המסונפת להתאחדות עולי פולין — לעזרת נזקקים במקרים מיוחדים והמעניקה גם מלגות לתלמידים מוכשרים אַבני-עירנו, הזקוקים לסיוע להמשכת ולהשלמת לימודים. פעמיים בשנה — בערב ראש-השנה ובערב פסח — אנו גם שולחים תרומות למקרים סוציאליים ומענק מיוחד לישיבה ע"ש קדושי שדלך בבני-ברק.

פעם בשנה — ביום הזכרון — אנו מקיימים אזכרה לזכר קדושינו. הועלתה הצעה להביא לדיון הוצאת חלק שני של הספר-יזכור לקהילתנו, שחלקו הראשון הופיע בשנת 1956 ב-3000 עותקים, והוא מצוי בכל בית של יוצאי-עירנו וסביבתה וכן בספריות, בארכיונים ובמוסדות-תרבות שונים בארץ ובחוץ-לארץ.

✱

ב-5.12.84 נבחר בארגוננו ועד חדש וחולקו התפקידים, לאחר שהיו"ר הקודם, הח' דוד בן-יוסף, התפטר בגלל מצב בריאותו, נבחר הח' אליעזר ברחיים (בערענהאָלץ) כיו"ר. בחנוכה תשמ"ה ערכנו מסיבה חגיגית, עם תכנית אמנו-תית, שירה בציבור בליווי אקורדיון, וכיבוד קל. השתתפו 120 חברים-ות. זה היה מפגש חברתי געים בין בני-העיר ומש-

דעם 5טן דעצעמבער 1984 האָבן מיר אויסגעוויילט אַ נייע פֿאַרוואַלטונג מיט אַ נייעם פֿאַרזיצער, ווייל ה' דוד בן יוסף האָט דעמיסאַנירט צוליב זיין געזונט־צושטאַנד. אויף דער פֿאַרזיצע איז אויסגעקליבן געוואָרן ה' אליעזר ברייחיים (בערענהאַלץ).

דעם לעצטן חנוכה האָבן מיר געפייערט פֿאַר 120 מיט־גלידער און מיטגלידער־נס מיט קינסטלעכער באַטייליקונג און כיבוד. מיר האָבן זיך געזעגנט האַרצליך פֿון פֿאַריקן פֿאַר־זיצער דוד בן־יוסף, און אים באַדאַנקט פֿאַר זיין איבערגע־געבענער טעטיקייט. דער נייער פֿאַרזיצער — אליעזר ברייחיים (בערענהאַלץ) האָט אים געווינטשן — אין נאַמען פֿון אַלע חברים — פֿאַרטוצן געזעלשאַפטליכע טעטיקייט מיט אַ בעסערן געזונט.

די לעצטע צייט האָבן מיר אָפּגעהאַלטן דריי זיצונגען פֿון דעם נייעם ועד: אין 27.1.85, 13.3.85 און 30.5.85. דעם יום העצמאות תשמ"ה האָבן מיר געפייערט ביי געדעקטע טישן. דער גאַנצער כיבוד איז צוגעגרייט געוואָרן און דער־לאַנגט דורך אונדזערע פֿרויען־מיטגלידער־נס. ס'איז דורכ־געפֿירט געוואָרן אַ קינסטלערישער פֿראַגראַם. די זינגערס צחי און יעל האָבן מהנה געווען דעם עולם מיט אַ פֿאַסיקן פֿראַגראַם — פֿאַרשידענע לידער אין עברית און אין יידיש. ס'האָבן אַנטייל גענומען אַריבער 100 פֿערזאָן אין דער מסיבה. אין י"א אלול, 28טן אויגוסט, דאָס יאָר, וועט פֿאַרקומען די יערליכע אזכרה — דער יאַרצייט פֿון חורבן קהילת שעדלעץ. אין אונדזער זיצונג דעם 30.5.85 האָבן מיר אויפ־גענומען אַ חשובֿן גאַסט פֿון ניו־יאָרק, אונדזער ליבער פֿריינט דוד יאבֿלאַביטש, וועלכער האָט אויסגעהערט אַ באַריכט פֿון אונדזער פֿאַרזיצער אליעזר ברייחיים; ער האָט אים הערצליך באַגרייט און אויך זיין לאַנדסמאַנשאַפט. דער גאַסט האָט איבערגעגעבן אַ דייטליכן באַריכט פֿון זייער טעטיקייט אין ניו־יאָרק, און זיך אָפּגעשטעלט אויף זייערע שפּעציפֿישע שוועריקייטן. ער האָט איבערגעגעבן אַז זיי ציילן 54 אַקטיווע מיטגלידער, וועלכע אַרבעטן אַקטיווע אַרבעט. אויך האָט ער געבראַכט אַ ספּעציעלן ליבן גרוס פֿון זייער פֿאַרזיצער ה' מרדכי גאַלדרינג.

אונדזער גאַסט האָט גערופן פֿאַר אַ שותפותדיקער צו־זאַמענאַרבעט, צו פֿאַרשטאַרקן די פֿרבינדונג לטובת אונדזער חשובע און וויכטיקע טעטיקייט. ס'האָבן באַגרייט דעם חשובן גאַסט ה"ה שמואל לעווין און ליפּא קרייצער.

דער פֿאַרזיצער האָט געשלאָסן די זיצונג, געווינטשן אַ פֿרוכטבאַרע מיטאַרבעט מיט אונדזערע פֿריינט אין ניו־יאָרק, וועלכע באַווייזן אַ איבערגעגעבענעם אינטערעס אין אונדזער בשותפותדיקן וועג. ער האָט אויסגעדריקט זיין האפּענטליכע זיכערקייט, אַז מיר וועלן נאָך ווייטער אָפּהיטן דעם טיפּן און וואַרימען קאַנטאַקט צו אונדזער געבורט־שטאָט, אין וועלכער מיר האָבן געוואַקסן און פֿון וועלכער מיר האָבן זיך צושפּרייט אויף דער גאַרער וועלט. געדענקען און גישט פֿערגעסען, וואָס האָט אונז געטוהן עמלך.

ס'איז צו באַצייכענען, אַז אונדזערע פֿריינט אין ניו־יאָרק האָבן געשפּענדעט 441 דאָלאַר אין יאָר 1983 — צונויפּגענומען פֿון 18 חברים — צו פֿאַרשטאַרקן אונדזער טעטיקייט.

פחותיהם. חלקו הראשון של הערב הוקדש למסירת דין־וחשבון ובחירת המוסדות. אושר ההרכב החדש של ועד הארגון (רשימת הנבחרים — בהמשך העלון). לאחר דברי היו"ר היוצא, הח' דוד בן־יוסף, בירך אותו הח' אליעזר ברייחיים והביע דברי־תודה בשם כל הנוכחים על פעולתו העניפה במשך שנים רבות, ואיחל לו בשמם החלמה מהירה.

ועד הארגון החדש קיים שלוש ישיבות: ב־27.1.85, ב־13.3.85 וב־30.5.85.

ביום העצמאות תשמ"ה קיימנו מסיבה חגיגית באווירה מרגשת ונלבבת, בה השתתפו כ־100 חברי־ות, בתכנית שירים בעברית וביידיש בהשתתפות זוג האמנים צחי ויעל. הכיבוד הוגש בהתנדבות נשות־חברינו.

אנו מתכוונים לקיים את האזכרה השנתית ביום י"א באלול, 28 באוגוסט — השנה — הוא יום־החורבן של קהילת שדלץ. הזמנות נשלחו לכל חברי ארגוננו.

בישיבת הוועד ביום 30.5.85 קיבלנו את פני סגן יו"ר ארגוננו בניריוק מה' דוד יבלקוביץ. השמענו סקירה מפורטת על פעולותינו ועל תכניותינו לעתיד.

האורח הנכבד מסר דרישת־שלום מיוחדת מיו"ר הארגון מר מרדכי גולדרינג, בירך את הנוכחים במלים נרגשות והביא סקירה מפורטת על פעולות הארגון בניריוק — המונה 54 חברים פעילים — ועל הבעיות המיוחדות בו. הוא קרא לשיחוף־פעולה בינינו ולהידוק הקשרים לטובת מטרותנו הנעלה המשותפת. בירכו את האורח: שמואל לוין וליפּא קרייצער, סיכם היו"ר א. ברייחיים.

יש לציין שחברינו תרמו תרומה מיוחדת מטעם הארגון — בניריוק בסך 441 דולר, שנתרמו בשנת 1983 בידי 18 חברים פעילים. הוא איחל שיתוף־פעולה מבורך בינינו ובין בני־עירנו בניריוק. הודגש, שהם מגלים התעוררות ומסירות לדרכנו המשותפת והביע תקווה ובטחון, שנדע לקיים גם להבא את הקשר העמוק בין בני־עירנו. לזכור ואסור לשכוח מה שעשה לנו עמלך.

בסוף מסר היו"ר דרישת־שלום חמה מיוחדת לאורח בשם היו"ר הקודם, מר דוד בן־יוסף, שנעדר מן הישיבה בגלל מחלתו. ואנו שולחים איחולים וברכות לאחינו ואחיותינו לקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה. שישורו שלום בכל העולם ובישראל.

אליעזר ברייחיים (בעדענהאַלץ)

יו"ר ארגון יוצאי שדלץ והסביבה בישראל
חבר נשיאות התאחדות שולי פולין

צום סוף האָט דער פֿאַרזיצער איבערגעגעבן אַ באַזונדערן וואַרעמען גרוס פֿון אונדזער חבר דוד בן־יוסף, וואָס האָט גישט געקענט זיך באַטייליקן אין דער זיצונג צוליב זיין געזונט־צושטאַנד. און מיר שיקען אונדזערע בעסטע וואונשען און ברכות צו אַלע אונזערע טייערע ברידער און שוועסטער צום דעם נייעם יאהר, וואָס קומט אויף אונז לטובה. זאָל הערשען שלום אויף די גאַנצע וועלט און אין ישראל.

אליעזר ברייחיים (בערענהאַלץ)

פֿאַרזיצער פֿון שעדלעצער און איר אומגעגנט
לאַנדסלייט־אַרגאַניזאַציע אין ישראל
מיטגליד פֿון פּרעזידיום פֿון פּערבאַנד
פֿון די פּוילישע יידן

ארגון יוצאי שדלץ

מאזן ליום 31

1984	1983
ש' 3,291,193.—	ש' 738,429.—
ש' 3,943,505.—	ש' 652,312.—
ש' 4,323,712.—	ש' 654,562.—
ש' 67,951.—	ש' 29,429.—
ש' 1.—	ש' 1.—
ש' 3,000.—	ש' 500.—
ש' 8,338,169.—	סה"כ בשקלים

חשבון הכנסות והוצאות

ש' 14,000.—	תמיכות לנוקסים — חב ארגון יוצאי שדלץ לחג הפסח
ש' 35,000.—	לראש השנה
ש' 10,000.—	תמיכה לבית המדרש ע"ש קדושי שדלץ לחג הפסח
ש' 79,000.—	לראש השנה
ש' 5,000.—	הוצאות הנצחה
	הרשמה בספר הזהב של ק.ק.ל. לזכרו של י. ויטנברג ז"ל
ש' 3,000.—	הוצאה מיוחדת
	מס חבר להתאחדות עולי פולין
ש' 19,000.—	קנית ספרים
	ספרי ש. ליברנט "מייני יסורים וועג" ואלמנך אג' סופרי יידיש
	מסיבות ומפגשים ליוצאי עירנו
	מסיבה לכב' הוצאת ספרו
ש' 35,327.—	של ש. ליברנט בפורים
ש' 25,277.—	פחות דמי כניסה שנגבו
ש' 87,277.—	הכנות למסיבת חנוכה
	הוצאות מנהלה
ש' 13,745.—	כיבוד, טלפונים, נסיעות הדפסות וביול
	היטל שלום הגליל ועמלות בנק
ש' 7,023.—	היטל שלום הגליל
	דמי שמירה
	ריבית זכות בנכוי ריבית חובה
	ועמלות בנק
	עודף התקבולים על ההוצאות
ש' 487,535.—	
ש' 701,580.—	

א ק ט ב

- א. השקעות בני"ע בבנה"פ בע"מ
פקדון מס' 259831 ל-31.12.84
פקדון מס' 407172 ל-31.12.84
- ב. פקדון במט"ח
פת"מ \$ מס' 407172 ל-31.12.84
- ג. קופה בבנה"פ בע"מ
עו"ש בחש' הארגון, קופת גמ"ח ובקרון הקמת המצבה (לפי היתרות)
- ד. מטלטלין
ארון ברזל משרדי
- ה. שונות
ספרים על שדלץ, "יוכור", אלמנך של אג' סופרי יידיש

הוצאות

א. תרומות

- א. תמיכות לנוקסים — חב ארגון יוצאי שדלץ לחג הפסח
לראש השנה
- ב. תמיכה לבית המדרש ע"ש קדושי שדלץ לחג הפסח
לראש השנה
- ב. הוצאות הנצחה
הרשמה בספר הזהב של ק.ק.ל. לזכרו של י. ויטנברג ז"ל
- ג. הוצאה מיוחדת
מס חבר להתאחדות עולי פולין
- ד. קנית ספרים
ספרי ש. ליברנט "מייני יסורים וועג" ואלמנך אג' סופרי יידיש
- ה. מסיבות ומפגשים ליוצאי עירנו
מסיבה לכב' הוצאת ספרו של ש. ליברנט בפורים
פחות דמי כניסה שנגבו
הכנות למסיבת חנוכה
- ו. הוצאות מנהלה
כיבוד, טלפונים, נסיעות הדפסות וביול
- ז. היטל שלום הגליל ועמלות בנק
היטל שלום הגליל
דמי שמירה
ריבית זכות בנכוי ריבית חובה
ועמלות בנק
עודף התקבולים על ההוצאות

* המאזן נערך ע"י הח' ראובן רוזן — רואה חשבון בעזרתם הפעילה של הגזבר שמואל ליון ועוזרו אברהם סוכושבסק

צו די שעדלעצער לאנדסלייט אין ישראל

און גארער וועלט

ברידער און שוועסטער,

מיט מיין פארלאזן דעם אַמט אַלס פאַרויצער פון די שעדלעצער לאַנדסלייט־אַרגאַניזאַציע, צוליב מיין געזונט־צושטאַנד געפין איך פאַר נויטיק אויסדריקן אַ דאַנק אַלע שעדלעצער לאַנדסלייט פאַר זייער באַטייליקן זיך און מיטהעלפן אין די טעטיקייט פון אונדזער פּראָגראַם און די הויפּט זאַך פאַרן פּער־זענליכן צוטרוי צו מיר אין מיין דערפילן די וויכטיקע אויפגאַבן אין משך פון צענדליקע יאָרן!
אַ באַזונדערן יי־שריכח די מיטגלידער פון אונדזער קאַמפּיטעט און בעסטע וואונטשן צו די ווייטערדיקע טעטיקייט אין שפּיץ פון ניי־אויסדערוויילטן פאַרויצער אליעזר ברייחיים (בערענהאַלץ). לאַנגיאַריקער געזעלשאַפּטליכער עסקן.

שוין פאַרביי 52 יאָר זינט איך בין געקומען אַלס עולה קיין ישראל אין יאָר 1933, צוזאַמען מיט מיין פּריינט, פאַר־שטאַרבענער געזעלשאַפּטליכן טוער, פּישל דרומי־פּאַפּאווסקי ז"ל, און דאַן מיט דער באַטייליקונג פון אַ גרופּע שעדלעצער לאַנדסלייט געגרינדעט אונדזער אַרגאַניזאַציע און געשאַפּן קאנטאַקט מיט ברידער און שוועסטער אין אַמאַליקן יי־דישן שעדלעץ און לאַנדסלייט אין דער גאַרער וועלט.
מיטן געוואוירן ווערן וועגן גרויזאַמען חורבן פון די יידן דורך די נאַצישע בעסטיעס, און אַז אונדזערע ליבע שוועסטער און ברידער זענען אומגעקומען אויפן אומשלאַגס־פּלאַץ, אין די געטאָס און טראַנספּאָרטן קיין טרעבלינקע און מאַיאַדאַנעק, דאַן האָט דער שעדלעצער קאַמיטעט באַשלאָסן צו טון אַלעס וואָס נאָר ס'איז מעגליך צו פאַראייביקן דעם אַנדענק פון די קדושים און היסטאָרישן זכר פאַרן יי־דישן שעדלעץ.
מיר האָבן פאַראייביקט דעם אַנדענק פון קהילת שעדלעץ אין פאַרשידענע פאַרמען:

- א. מיר זענען געווען פון די ערשטע וואָס האָבן אַרויס־געגעבן אַ יזכור־בוך, באַלד נאָך דער אַנטשטייאונג פון מדינת ישראל. דאָס בוך איז געשריבן און דאָס מאַטעריאַל בעאַרבעט צום דרוק אין ישראל און איז געדרוקט געוואָרן אין אַרגענטינע, ווייל דאָן איז אין ישראל נישט געווען קיין פאַפּיר צום דרוק. אונדזער יזכור־בוך געפינט זיך אין יעדן הויז פון שעדלעצער, אין אַלע אַפּיציעלע אינסטיטוציעס, ביבליאָטעקן, אַר־כיוון, מוזעאומס א.א.וו.
- ב. מיר האָבן געפּלאַנצט אַ וועלדל פון 2000 בוימער מיט אַ מאַנומענט אין "יער הקדושים" פון קרן קימת לישראל אין די בערג פון ירושלים.
- ג. מיר האָבן מיט דער הילף פון ארבעטער־רינג — שעדלעצער ברענטש אין ניו־יאָרק — אויסגעבויט אַ קולטור־הויז אין עכו.

- ד. מיר האָבן אויפן הר־ציון אין קעלער פון קבר פון דוד המלך געשטעלט אַ מצבה לזכר שעדלעץ, צווישן פּיל אַנדערע מצבות פאַר יי־דישע שטעט אין פּוילן און אייראָפּע.
- ה. מיר האָבן אויפגעשטעלט אַ גמילות־חסד קאַסע צו ערטיילן הלוואות שעדלעצער. היינט פּירט זיך די קאַסע אין די ראַמען פון פאַרבאַנד פון די פּוילישע יידן.

ו. מיר האָבן אויפגעשטעלט אַ ספעציעלן שטיצע פּאַנד פאַר נויטבאַדערפטיקע לאַנדסלייט, סאַציאַלע פּאַלן, וואָס באַקומען יערליכע שטיצעס. איבערהויפּט עלנטע קרנקע מענטשן וואָס געפינען זיך אין עלטער־היימען, שפּיטאַלן אָן מיטלען צום עקזיסטענץ.

ז. מיר האָבן זיך באַטייליקט אין אויפשטעלן אין בני־ברק דורכן ביאלער רבין אַ בית מדרש אויפן נאַמען פון די קדושי שעדלעץ. אויפן וואָנט אין בית המדרש פיגורירן פאַראייביקונג־אויפּשריפטן פון הונדערטער שעדלעצער קדושים. דער בית המדרש באַקומט פון שעדלעצער קאַמיטעט אַ יערלעכע שטיצע.

ח. איינע פון די גרעסטע דערגרייכונגען אויפן געביט פון פאַראייביקן אונדזער שטאַט שעדלעץ איז דער קבר און מצבה וואָס איז אויפגעשטעלט געוואָרן מיט אייניקע יאָר צוריק אויפן בית העלמין אין חולון. נאָכן חורבן שעדלעץ האָבן די פּאַליאַקן פאַרניכטעט די בתי קברות און מיטן אויסבויען דעם קבר אין ישראל איז געליבן אויף דורות אַ קבר, וואו יעדער לאַנדסמאַן קען באַזוכן און זאָגן אַ "קדיש" און יזכור נאָך זיינע נאָענטע קרובים.

אונדזער אויפגאַבע איז, צו פאַרברייטערן דעם קאַמיטעט, אַריינציען יונגערע קרעפטן, אַרויסרופן ביי זיי אינטערעס צו געזעלשאַפּטליכע טעטיקייט און געדענקען, נישט פאַרגעסן די שטאַט פון זייערע עלטערן, וואו ס'האָבן געלעבט יידן און געשאַפּן הונדערטער יאָרן אויף אַלע געביטן פון שעפּערישע אַרבעט, קולטור, קונסט און וויסנשאַפּט, תורה און חכמה. און נאָכאַמאָל ווינטש איך אייך דערפּאָלג אין די ווייטער־דיקע טעטיקייט פון די שעדלעצער לאַנדסלייט אין ישראל און אין אַלע וועלט־טיילן. און לכבוד ניי־יאָר וואָס דערנעבן טערט זיך שנה־טובה!

מיט פּריינטשאַפּט,
דוד בן־יוסף (פּאַסאַווסקי)

הצעה לחלק שני של ספר-הזכרון לקדושי עירנו שדלץ

כולו לפשוטי-העם אשר חיו בשדלץ — אלה שקוראים להם "עמך" או "האַראַפּאַשניקעס".

ואין ספק, כי ראויים הם שזכרם יועלה בכבוד: זוכרני, כאשר בתקופת מדיניות ה"אובשעם" של ממשלת פולין, נשלחו לשדלץ קבוצת אנטישמים מווארשה, שעמדו כ"משמרת-שובתים" ונשאו כרוזת ליד חנויות יהודיות כדי למנוע כניסת קונים, לעורר מהומות ולהסית לפוגרומים. עד שבאו כמה חברות של אנשי-עמל יהודיים, משכבות סבלים ופשוטי-עורות בבית מהטבכיים, והתארגנו לקבוצות הגנה, הכניסו את ה"סטודנטים" למלכודת בתוך סמטאות הרובע היהודי, והנחיתו עליהם מכות רצח. מאז שרר שקט יחסי ברחובות שדלץ. מעניין, שתגובה כזאת באה לאו דווקא מחוגי ההנהגה ה"בעל-בתי" בשדלץ, אלא משכבות עממיות.

לכן, מגיע להם שנעלה את דמותם כראוי להם — ולפחות לא-פחות מאשר הזכרנו את המשפחות "המיוחסות" בספר הזכרון — חלק ראשון — וכך יבוא ה"תיקון", כמאמר המשורר שאול טשרניחובסקי בשירו "אומרים, ישנה ארץ": "כל ישראל קדושים".

תקוותנו היא, כי נזכה ונוכל להשלים את המבצע שקיבלנו על עצמנו במהרה בימינו: להוציא את הכרך השני של ספר-יזכור, אשר יתפוס את מקומו בשורת-הכבוד, של ספרי-הזכרון לקהילות אשר הופיעו עד עתה — שהם עדות חיה מהימנה של בני-דורנו, על מה שהתרחש באמת, כדי להפריך ולעשות לאל את נחשול השטנה והרשע הוידוני — למחוק את זכר השואה ולהשכיחה.

אינג' שמואל לוין

אינג' שמואל לוין מבני-עירנו החיים עמנו בארץ, מעלה זכרונות אחדים משדלץ, כפי שנשתמרו אצלו מהשנים שלפני-השואה — ואשר, לדעתו, ראויים לקבוע את צביונו של חלק שני לספר-הזכרון לקדושי עירנו שדלץ:

את עיר-הולדתי שדלץ עזבתי בעודני בחור צעיר, חוד-שיים לאחר סיום לימודי בגימנסיה הממשלתית. בית אבי לא היה בית-עמלים, מה שנקרא אז "בית פרולטארי" וגם לא חונכתי חינוך פוליטי, בגלל האיסור בפעילות פוליטית במסגרת הלימודים בגימנסיה הפולנית. אבל ספגתי בבית-הוריי את הרוח הציונית-הסוציאליסטית, שחיוקה בי את ההשקפה לצדק ולשוויון.

אבי ז"ל נוהג היה להתפלל במינסקר-שטיבל והייתי הולך עמו לתפילה שם, עד לימים ערב פרוץ מלחמת-העולם השניה. שם הכרתי אנשי-עמל מעניינים, שהרוויחו את לחמם בעמל-כפיהם. והם נשארו בזכרוני לטובה עד עצם היום הזה.

לפני זמן-מה נודמן לי לחזור ולקרוא את הפואמה של י. ל. פרץ "בונצה שווייג", וראיתי בו אב-טיפוס לאנשים שניתן לי להכירם במינסקר-שטיבל (בשעתו גם השתתפתי, כחובב, בהצגה של "בונצה שווייג" בהיותי בברית-המועצות). בקוראי שוב ביצירה הנפלאה הזאת, נזכרתי בדמויות שדלית-צאיות הזכורות לנו, כמו, למשל, מרדכ'ה שואב-המים ועוד. כאשר באחת הישיבות של ועד יוצאי שדלץ בישראל, העלו את הרעיון של הוצאת חלק שני של הספר יזכור שיוקדש לזכרם של קדושי עירנו, התרגשותי לא ידעה גבול... החלטנו כי הפעם — שלא כמו החלק הראשון — יהיה מוקדש

חברי הועד החדש של ארגון יוצאי שדלץ

והסביבה בישראל שנחרו באסיפה כללית

ב-21.12.84

נוסובסקי יצחק
סטאר משה (סטארוביסקי)
סוכו'בסקי אברהם
קרייצר ליפא

גוטגולד טובה
גרינשטיין יצחק
ויטנברג יצחק
יבלקוביץ יוסף
יבלון שמעון

בר-חיים אליעזר (ברנהולץ) — יושב ראש
לוין שמואל — גזבר
רוזין ראובן — מנהל חשבונות
קפצן יוסף — מזכיר
בניוסף דוד

ועדת כספים:

רוזין ראובן
סוכו'בסקי אברהם
גרינשטיין יצחק

ועדת בקרת פנימית:

קרייצר ליפא
יבלקוביץ יוסף
סטאר משה (סטארוביסקי)
יבלון שמעון

בני עירנו שנפטרו לאחר שנת 1981
יהי זכרם ברוך!

מנציחים בזה את זכרם ודמותם לעד!

בצער ובאבל — מיט ווייטאָג און טרויער

זורבין אליעזר ז"ל מירושלים
 זילברמן דורה ז"ל
 חרשתי זאב ז"ל
 טבקמן ישראל ז"ל
 יבלקוביץ אליעזר ז"ל
 כנעניי קרמוז'ש אסתר ז"ל
 לויך קרופניק מינה ז"ל
 לב מרים ז"ל
 מינמר צבי ז"ל
 מילברג יצחק ז"ל
 סוכזשבסקי חנה ז"ל
 סוקניק אשר ז"ל
 ד"ר סלושני משה ז"ל
 פרויליך זלמן ז"ל
 קרביץ ישראל ז"ל
 קינדרייך מלך ז"ל
 קרייז לאה ז"ל
 קייזמן עליע ז"ל
 ריכט אהרן ז"ל
 רוזנברג טובה ז"ל מבית טמקין,
 הרב רבינוביץ יחיאל זצ"ל, האדמו"ר מביאלה
 שטינברג משה ז"ל מרמת-גן
 שציפוביץ לייב ז"ל

אברנאל צבי ז"ל
 אובוגי יהודה ז"ל
 איזן ריווה ז"ל מבית רוסיאן
 בן-יוסף יוסף ז"ל, נפל בלבנון
 אתרוג (עסעריק) אברהם, קיבוץ מסילות
 בורקו משה ז"ל, בעלה של שרה צ'רנוברודה
 בקר שושנה ז"ל
 בורשטין פרידה ז"ל
 ברונשטיין נח ז"ל
 בינדרמן שלום ז"ל
 ברקאי טובה ז"ל (פופובסקי)
 ברקאי יהודה ז"ל, חתנו של פישל פופובסקי ז"ל
 גרושקביץ פליציה ז"ל
 גוטליב ז"ל מלוד
 דניאל (ריבאק) שרה ז"ל
 דיסטלמן פייגע ז"ל
 הוברמן אליעזר ז"ל
 הברשטט משה (מוניק) ז"ל
 הנדל ז"ל מבית ברנפולד (גיריורק)
 הברשטט שמואל ז"ל (ארצות-הברית)
 ויץ לאה ז"ל (זברוביץ)
 זורבין ירחמיאל-רימונד ז"ל
 זורבין דוד ז"ל מירושלים

הודעה — מיטטיילונג

בימים אלה נמצא בארץ הח' יצחק ביסטרוביץ, שהוא יורד ארגון יוצאי שדלץ בבואנוס-אייירס, עסקן ותיק, ממיסדי הארגון, שהיה שותף מלא בהוצאת ספרנו יזכור בשנת 1956. ביישיבת הועד הקרובה נפגש עם הרוח הנכבד וכמרכן הוא ישתתף גם באזכרתנו השנתית, שתתקיים ב"א אלול.

אין די טעג געפינט זיך אויף אַ בעזוך אונזער געהערטער חבר יצחק ביסטרוביץ, דער סאַרויצענדער פון אונזער אַרגאַניזאַציע אין בויענאָס-אייירעס. ער איז פון די ערשטע גרינדער פון אונזער ארגון און ער איז אויך געווען אין די רעדאקציע פון אונזער בוך יזכור, וועלכער איז ערשינען אין 1956. ער וועט זיך בעטייליגען אין די נאַענטע זיצונג פון אונזער ועד און אויך זיין אין דעם יאָהר-צייט פון אונזער יזכור-אַווענד, וואָס וועט סאַרקומען אין י"א אלול תשמ"ה.

43 שנים לחורבן קהילת שדלץ
תש"ב—1942 תשמ"ה—1985

האזכרה השנתית לקהילת שדלץ שהושמדה, תתקיים ביום רביעי, י"א אלול תשמ"ה, 28 באוגוסט 1985 בתל-אביב, בבית התאחדות עולי פולין, רח' דיזונגוף 158, בהשתתפות הרב ברוך רבינוביץ, בנו של הרבי מפארצ'ב זצ"ל.
 מתאספים בשעה 5.00 אחה"צ. האזכרה — בשעה 6.30 בערב.

הוצא לאור ע"י ארגון יוצאי שדלץ והסביבה בישראל
 העורך: אליעזר ברחיים (בערענהאלץ)